

Карпенко-Карий Іван Карпович
(справжнє прізвище Тобілевич)
(1845-1907)
драматург, актор, режисер

Народився 29 вересня 1845 р. в сім'ї збіднілого шляхтича, який працював управителем поміщицьких маєтків. Дитинство минуло у слободі Арсенівка, тепер село Василівка Кіровоградської області.

У 1859 р. закінчив трикласне повітове училище в м. Бобринці Кіровоградської області.

У квітні 1868 р. секретаря Єлисаветградської повітової поліції І. Тобілевича було переведено в Херсон на посаду секретаря міського управління поліції. Доручили впорядкувати губернський архів. Сюди ж Карпенко-Карий забирає брата Миколу, разом із ним бере участь у аматорських виставах. Славний драматург жив у нашому місті з квітня 1868 по жовтень 1869 року, згодом дуже часто бував на гастролях у Херсоні.

1886 року була видрукувана збірка творів драматурга, що стала значною подією в літературному житті міста.

П'єси автор підписував псевдонімами Гнат Карий, Тугай та ін.

Іван Тобілевич у Херсоні підтримував творчі зв'язки з місцевою інтелігенцією: Гордоном, Пильчиковим. Цікаві спогади про митця залишив наш земляк [Микола Чернявський](#) у творах «Чорнозелена сила» і «Три брати» та у своїх листах.

Головні ролі грав у 27 спектаклях, особливо вражало виконання ним ролі Пузиря у п'єсі «Хазяїн». У цій п'єсі він використав місцевий матеріал – у образі Пузиря глядачі впізнавали риси херсонських мільйонерів-землевласників.

Саме в Херсоні вперше було надруковано “Збірник драматичних творів”.

Того ж року в альманасі “Степ” вийшла драма “Бондарівна”. У 1887 році окремим виданням вийшла “Наймичка”.

Твори Карпенка-Карого створили предумови для модерного театру.

Помер 15 вересня 1907 року в Берліні. Похований на хуторі Надія, поблизу села Миколаївка Кіровоградської області.

Про нього

1. Немченко, Г. В. Іван Карпенко-Карий / Г. Немченко // Джерела. – 2001. - № 17 (41) – С. 11.
2. Параскевич, П. К. І. Карпенко-Карий і наш край // Сторінки літературної Херсонщини / П. Параскевич; упоряд. М. Василенко. - К. : Просвіта, 2008. – С. 29-33.
3. Шевчук, В. Із вершин та низин: книга цікавих фактів із історії української літератури / Валерій Шевчук. – К.: Дніпро, 1990.– С. 268-270.

Довідкові видання

4. Карпенко-Карий // Український радянський енциклопедичний словник : в 3 т. Т. 2. – К., 1987. – С. 35-36.

5. Карпенко-Карий // Українська літературна енциклопедія: в 5 т. / редкол.: І.О.Дзеверін (відповід. ред.) [та ін.]. Т. 3. – К. 1988. – С. 421.
6. Карпенко-Карий Іван // Енциклопедія українознавства. Т.3. / голов. ред. В. Кубійович. - К. : Глобус, 1996. – С. 975-976.
7. Карпенко-Карий // Мистецтво України: біогр. довід. / упоряд.: А.В.Кудрицький, М.Г.Лабінський; за ред. А.В.Кудрицького. – К. : Укр. енцикл., 1997. – С. 289.
8. Каляка, М. Карпенко-Карий / М. Каляка // Літературна лоція Херсонщини (ХІІ-початок ХХІ ст.) : довід. / ред. Вік-Кошовий. - Херсон: Просвіта, 2009. - С.165-166.